КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з навчальної роботи
_____
«28» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Управління міським та регіональним розвитком

для здобувачів освіти

галузь знань	**С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини**
спеціальність	**С6 Географія та регіональні студії**
освітній рівень	**Магістр**
освітня програма	**Урбаністика те регіональний розвиток**
вид дисципліни	**Обов'язкова**

Форма навчання	**денна**
Навчальний рік	**2025/2026**
Семестр	**1**
Кількість кредитів ECTS	**6**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**іспит**

Викладачі: **Пасько Володимир Феодосійович,** кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробник(и): Пасько Володимир Феодосійович, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри економічної та соціальної географії

_____ (Костянтин МЕЗЕНЦЕВ)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Протокол № 12 від «19» 06 2025р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету географічного факультету

Протокол № 7 від «27» 08 2025 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Наталія КОРОГОДА)
(підпис) (ім'я та прізвище)

«27» 08 2025 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у здобувачів освіти здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми з питань управління міським та регіональним розвитком, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення при реалізації завдань міського та регіонального розвитку, ознайомити здобувачів освіти із теоретичними та прикладними аспектами управління міським та регіональним розвитком, його особливостями, методами та механізмом реалізації управлінських рішень, зарубіжним досвідом управління містами та регіонами, можливостями його застосування в Україні, формування практичних навичок здійснення оцінки та аналізу існуючої системи управління містами та регіонами України.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. знання теоретичних основ суспільної географії; економічної географії; методів урбаністичних досліджень; міського планування; соціології; сталого розвитку міст та регіонів;
2. володіти елементарними навичками просторового аналізу, методами системного аналізу, методикою планування територій міст та регіонів.

3. Анотація навчальної дисципліни: навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретичних і прикладних аспектів управління міським та регіональним розвитком, сучасних методів та підходів до управління основними сферами на рівні міст та регіонів; питань стратегічного управління розвитком міст та регіонів; досвіду розвинених країн світу у питаннях міського та регіонального управління; сучасного стану та проблемам реалізації управлінських рішень на рівні міст та регіонів України. Висвітлює питання організаційних основ здійснення регіональної політики, етапів та механізму реалізації управлінських рішень в сфері управління трудовими ресурсами, соціальною інфраструктурою міст та регіонів України; проблеми недосконалості існуючого системи управління міським та регіональним розвитком України в сучасних умовах.

Дана дисципліна покликана показати важливість організації ефективної системи управління міським та регіональним розвитком задля сталого їх розвитку.

Навчальна дисципліна «Управління міським та регіональним розвитком» є однією із складових професійної підготовки магістрів ОП «Урбаністика та регіональний розвиток» спеціальності С6 «Географія та регіональні студії».

3. Завдання (навчальні цілі) навчальної дисципліни:

- сформувати у здобувачів освіти здатність приймати обґрунтовані рішення з питань управління міським та регіональним розвитком (*ЗК 03);*
- розвинути здатність до комплексного просторового мислення, дослідження просторових (територіальних) відношень та взаємодії на глобальному, регіональному та локальному рівнях під впливом управлінських дій (С*К 03);*
- сформувати здатність оцінювати фактори, що впливають на економічну, соціальну, культурну та політичну динаміку розвитку міст та регіонів України (*СК 04)*;
- розвинути у здобувачів освіти здатність ідентифікувати, аналізувати та пояснювати просторові взаємозв'язки, тенденції розвитку просторових процесів і явищ, просторові трансформації у розвитку міст та регіонів (*СК 06*);
- сформувати здатність здійснювати фахову оцінку документів просторового планування для різного рівня (в тому числі, стратегій, планів розвитку територій), як засобів реалізації управлінських рішень, процесів регіоналізації та урбанізації в Україні, проводити їхню фахову експертизу, оцінювати можливі ризики та загрози (*СК 07*).

Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		**Форми (та / або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (*за необхідності*)**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	Результат навчання			
1.1	***Знати.*** Сутність, принципи, завдання та функції управління міським та регіональним розвитком.	*лекція, семінарське заняття*	*Відповіді та доповнення на семінарських заняттях, тематичні контрольні роботи, виконання творчих аналітичних робіт, іспит*	*6%*
1.2	Особливості управління міським та регіональним розвитком в розвинених зарубіжних країнах.	*лекція, семінарське заняття, самостійна робота*		*6%*
1.3	Сучасні методи та складові системи управління містами і регіонами.	*лекція, семінарське заняття*		*6%*
1.4	Особливості управління трудовими, матеріально-фінансовими ресурсами та соціальною інфраструктурою міста.	*лекція, семінарське заняття, аналітична робота*		*6%*
1.5	Етапи розробки та особливості реалізації стратегічних документів на рівні міст та регіонів України	*лекція, семінарське заняття*		*6%*
1.6	Взаємозв'язки між регіональною політикою та управлінням розвитком регіонів України.	*лекція, семінарське заняття*		*6%*
1.7	Складові та завдання маркетингу регіону.	*лекція, семінарське заняття, аналітична робота*		*6%*
1.8	Значення контролінгу у системі регіонального управління.	*лекція, семінарське заняття*		*6%*
2.1	***Вміти.*** Аналізувати фактори що здійснюють вплив на прийняття управлінських рішень міського та регіонального розвитку.	*семінарське заняття*	*Відповіді та доповнення на семінарських заняттях, тематичні контрольні роботи, виконання творчих аналітичних робіт, презентація*	*до 35%*
2.2	Здійснювати порівняльний аналіз систем управління містами та регіонами в зарубіжних країнах.	*семінарське заняття, аналітична доповідь*		
2.3	Ідентифікувати проблеми при реалізації управлінських рішень на прикладі міст та регіонів України.	*семінарське заняття*		
2.4	Аналізувати ефективність реалізації стратегій розвитку міст та регіонів України.	*семінарське заняття*		
2.5	Визначати ступінь управлінського виливу на розвиток секторів міст та регіонів України	*семінарське заняття*		
2.6	Поєднувати методи системного аналізу, суспільно-географічного прогнозування та планування для розробки ефективних управлінських рішень розвитку міст та регіонів України	*семінарське заняття*		

2.7	Аналізувати існуючі та потенційні загрози розвитку міст та регіонів України в умовах сьогодення та розробляти пропозиції щодо удосконалення системи управління.	*семінарське заняття, аналітична робота*		
3.	***Комунікація.*** Вміння обґрунтовувати власну позицію під час здійснення аналізу систем управління міським та регіональним розвитком, планувати і здійснювати наукові експерименти з розробки власних моделей управління міським та регіональним розвитком, застосовуючи сучасні кількісні та якісні методи суспільної географії.	*семінарське заняття, аналітична доповідь, вирішення ситуаційних завдань*	*Виконання творчих аналітичних робіт, презентація, виступ*	*до7%*
4.	***Автономність та відповідальність:*** *продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення чи надані пропозиції/рекомендації, які можуть впливати на розвиток міст і регіонів, зокрема при:*			
4.1	аналізі та виборі найбільш дієвих заходів забезпечення високого рівня ефективності управлінської діяльності з метою сталого розвитку міст та регіонів України	*семінарське заняття, аналітична доповідь, вирішення ситуаційних завдань*	*Виконання творчих аналітичних робіт, презентація, виступ*	*до 10%*
4.2	розробці пріоритетних напрямів вдосконалення існуючої системи управління міським та регіональним розвитком України			

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	**1.1**	**1.2**	**1.3**	**1.4**	**1.5**	**1.6**	**1.7**	**1.8**	**2.1**	**2.2**	**2.3**	**2.4**	**2.5**	**2.6**	**2.7**	**3**	**4.1**	**4.2**
ПР07. Знати засади просторового планування на різних ієрархічних рівнях (у тому числі міського планування), державних будівельних норм, екологічної політики, брати участь у оцінюванні, консультуванні та розробленні програм, стратегій та планів міського і регіонального розвитку, містобудівної документації, зонування території (зонінгу), а також просування інноваційних проєктів міського розвитку, забезпечення сталого міського та регіонального розвитку, розробки концепцій міського маркетингу, впровадження елементів «розумного міста», залучення громадян до місцевого розвитку.	+	+	+	+	+	+	+	+								+		
ПР08. Здійснювати дослідження просторових взаємозв'язків, виявляти тенденції розвитку просторових процесів і явищ, демографічних процесів, просторових трансформацій у складних і непередбачуваних умовах, оцінювати фактори, розробляти відповідні прогнози, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки із застосуванням навичок комплексного просторового та абстрактного мислення.									+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання.

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт, доповідей на семінарських заняттях, виконанні творчих самостійних робіт, підготовці презентацій та виступів.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- ✓ результати навчання – **1.1 – 1.8 (знання)** – до 6% за кожен;
- ✓ результати навчання – **2.1 – 2.7 (вміння)** - до 35%;
- ✓ результати навчання – **3 (комунікація)** - до 7%;
- ✓ результати навчання – **4.1 – 4.2 (автономність та відповідальність)** - до 10%

У курсі передбачено **2** *змістовних частини.* Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарських заняття, передбачено виконання творчих самостійних робіт та підготовка за їх результатами доповідей і презентацій. Завершується дисципліна – **іспитом.**

Упродовж семестру, після завершення відповідних тем, проводяться тематичні письмові контрольні роботи у комбінованій формі (тести та відкриті питання). Для визначення рівня досягнення результатів навчання, передбачених пунктами **2** та **4** здобувачі освіти під час семінарських занять та захисту самостійних творчих аналітичних робіт презентують результати свого дослідження та демонструють набуті навички. Результати навчання за умови опанування на належному рівні оцінюються таким чином:

	Змістовна частина 1		***Змістовна частина 2***	
	Min. – 18 балів	*Max. –30 балів*	*Min. – 18 бал*	*Max. –30 балів*
Індивідуальна творча робота	*„3” x 1 = 3*	*„5” x 1 = 5*	*„3” x 1 = 3*	*„5” x 1 = 5*
Доповіді на семінарах	*„2” x 2 = 4*	*„5” x 2 = 10*	*„2” x 2 = 4*	*„5” x 2 = 10*
Контрольна робота 1	*„11” x 1 = 11*	*„15” x 1 = 15*		
Контрольна робота 2			*„11” x 1 = 11*	*„15” x 1 = 15*
„3” – мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент. [1] – мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань.				

Підсумкове оцінювання у формі письмового іспиту: максимальна кількість балів на іспиті - 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали *(60% максимальної кількості балів, відведених на іспит).*

Здобувачі освіти, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – **20** балів* до складання іспиту не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – ***36 балів***. Для отримання допуску до іспиту виконують додаткове самостійне завдання (написання реферату або есе).

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовна частина 1	*Змістовна частина 2*	*Іспит*	*Підсумкова оцінка*
Мінімум	*18*	*18*	*24*	*60*
Максимум	**30**	**30**	**40**	**100**

7.2. Організація оцінювання.

Оцінювання здійснюється впродовж семестру з усіх видів робіт, включаючи і самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань. Індивідуальні завдання формуються індивідуально для кожного здобувача освіти , зокрема:

- *виконання самостійних робіт* з однієї із обраних тем, яке оцінюється єдиною оцінкою для кожного студента і виконується – ***до 1 листопада, до 1грудня***;
- індивідуальна творча аналітична робота *здається **до 30 листопада***;
- захист – презентація результатів індивідуальної творчої аналітичної роботи

здійснюється ***протягом останніх двох тижнів теоретичного навчання***.

Загалом формування оцінки базується на «Положенні про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом Ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п\п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Частина І. „Управління розвитком міста”				
1.	**Вступ.** **Тема 1.** Теоретичні основи управління розвитком міста: принципи, завдання та функції.	2	2	10
2.	**Тема 2.** Сучасні методи управління міськими територіями. Організаційна система управління містом	2		10
3.	**Тема 3.** Управління трудовими ресурсами міста	2	2	10
4.	**Тема 4.** Соціальна інфраструктура як об'єкт управління містом	2		10
5.	**Тема 5.** Управління матеріально-фінансовими ресурсами міста	2	2	8
6.	**Тема 6.** Стратегічне управління розвитком міста	2		10
7.	**Тема 7.** Особливості управління міським розвитком в зарубіжних країнах	2		10
Частина ІІ. „Управління регіональним розвитком”				
8.	**Тема 8.** Теоретичні засади управління регіональним розвитком	2	2	8
9.	**Тема 9.** Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком	2	2	10
10.	**Тема 10.** Регіональні стратегії як інструмент управління розвитком регіонів України	2	2	10
11.	**Тема 11.** Регіональна політика та управління регіональним розвитком в Україні	2		10
12.	**Тема 12.** Маркетинг регіону	2	2	10
13.	**Тема 13.** Управління регіональною інфраструктурою	2		10
14.	**Тема 14.** Контролінг у системі регіонального управління	2		9
	ВСЬОГО	**28**	**14**	**135**

Загальний обсяг *180 год.,* в тому числі:
Лекцій **– *28 год.***
Семінари **– *14 год.***
Консультації – **3** *год.*
Самостійна робота **- *135 год.***

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основна:

1. Євтушенко О. Н. Муніципальний менеджмент : підручник / О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. – 404 с.
2. Олійник Я.Б., Запотоцький С.П., Кононенко О.Ю., Мельничук А.Л., Пасько В.Ф. Регіональна економіка. / За ред. Я.Б. Олійника. – К.: КНТ, Видавець Фурса С.Я., 2007. – 444 с.
3. Основи регіонального управління в Україні: підручник / за заг. ред. В.М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.
4. Регіональне управління: підручник / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с.
5. Регіональне управління : навч. посіб. / за заг. ред. Л.Л. Приходченко. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. – 652 с.
6. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: навч. посіб. / Д.М. Стеченко – К. : Вища шк., 2000. – 223 с.
7. Топчієв О.Г. Регіональний розвиток і становлення державної регіональної політики: навч.-метод. посібник. / О.Г. Топчієв, Т.М. Безверхнюк, З.В. Тітенко. – О.: ОРІДУ НАДУ, 2005. – 224 с.
8. Управління регіональним розвитком: Навч. посіб. для студентів екон. та екон.-геогр. спец. вищ. навч. закладів / [Ред. Н. А. Серебрякова]. – К. : Вища шк., 2000. – 222 с.
9. Управління містом : підручник / Л. Г. Комаха, В. С. Колтун, Ю. Ф. Дехтяренко та ін. ; за заг. ред. Ю. Ф. Дехтяренко. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2023. 464 с.
10. Управління сучасним містом: підручник / за. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К. : НАДУ, 2008. – 632 с.

Додаткова:

11. Аверкина М.Ф. Забезпечення стійкого розвитку міст та агломерацій: теорія, методологія, практика: монографія. / М.Ф. Аверкина. - Луцьк : РВВ Луц. НТУ, 2015. - 492 с.
12. Бабаєв В.М. Управління великим містом: теоретичні і прикладні аспекти: монографія. / В.М. Бабаєв. - Х. : ХНАМГ, 2010. - 306 с.
13. Бойко-Бойчук О.В. Державне управління розвитком міста: моделі та механізми: монографія. / О.В. Бойко-Бойчук. - К. : Пульсари, 2010. - 233 с.
14. Герасимчук З.В., Ніщик Т.О. Просторовий розвиток міста: монографія. / З.В. Герасимчук, Т.О. Ніщик. - Луцьк : ЛНТУ, 2011. - 212 с.
15. Звєряков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція. Одеса : Атлант ВОІ СОІУ, 2019. - 241 с.
16. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / О. Б. Коротич. – Х. : Вид. ХарРІ НАДУ "Магістр", 2006. – 220 с.
17. Круш П. В., Кожемяченко О.О. Регіональне управління: навч. посіб. / П.В. Круш., О.О. Кожемяченко. – К.: ЦУЛ, 2007 – 248 с.
18. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / М. Лендьел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак. – К. : К.І.С., 2007. – 120 с.
19. Соціальна інфраструктура регіону : навч. посіб. / за заг. ред. В.М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2010. – 257 с.
20. Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи : монографія / за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 400 с.